

SÈRIE 1

El retrat. Interpretació i transformació

Consideracions generals:

Cal tenir en compte que no hi ha una resposta única, per tant, i només a títol orientatiu, esmentem una llista d'idees clau per a cada opció.

Exercici 1

[2 punts]

Opció A.

La persona que s'examina haurà de descriure les característiques de la tècnica emprada en l'obra de la figura 1.

La tècnica que acompanya la imatge, tal com diu el text, és tinta xinesa, però es contempla també la descripció de tècniques afins com per exemple l'aquarel·la, les anilines o els retoladors amb dipòsit d'aigua incorporat i, de forma general, qualsevol procediment basat en la dissolució d'un pigment o tinta amb aigua.

Es valorarà l'ús de la terminologia adequada i les descripcions que es fonamentin en un coneixement pràctic experimentat per l'estudiant.

IDEES CLAU

La tècnica de la tinta xinesa és una tècnica aquosa que s'utilitza per dibuixar, escriure i pintar.

La tinta pot estar feta a base de pigments (negre de carbó + aglutinant aquós), o pot estar feta per reacció química (àcid tànnic + sulfat de ferro per a la tinta ferro gàl·lica, tècnica amb què estan fets, per exemple, els dibuixos de Leonardo da Vinci). Es pot trobar amb barretes seques per remullar o en estat líquid.

El seu origen és oriental i se situa al voltant del segle v dC.

Generalment, la tinta té tonalitats negres, com en aquesta obra, però pot tenir variables del sèpia (tinta de sèpia, noguerina...) o, fins i tot, però menys freqüentment, d'altres colors.

Un cop assecada, la tinta queda insoluble.

Proves d'accés a la Universitat 2023, convocatòria ordinària. Criteri específic d'avaluació

Els suports més adequats són papers amb baix contingut de cola, que siguin prou absorbents, com el paper d'arròs (utilitzat molt a l'Orient), o els anomenats papers d'aquarel·la, que poden ser més o menys rugosos i de diferents formats i qualitats. També és possible aplicar la tinta en qualsevol altre suport porós amb resultats variables.

Les parts clares dels dibuixos amb tinta s'obtenen mantenint amb més o menys intensitat la blancor del suport, i les diferents tonalitats de degradat s'obtenen en funció del grau de dilució de la tinta amb aigua. Els negres de tinta xinesa ofereixen una profunditat intensa i una qualitat visual fàcil de detectar.

Els estris més convencionals per a aquesta tècnica són els pinzells rodons i molt suaus, de pèl natural o sintètic, amb punta afilada, i els plomins metàl·lics tradicionals. També es poden obtenir aiguades fent servir canyes tallades, plomes d'animal, espumes, draps, bufadors, etc. Els suports de paper ofereixen resultats diferents segons si es treballa amb el suport més o menys moll.

Les característiques perceptives són la profunditat dels negres, la transparència dels degradats i la lluminositat del contrast amb el blanc del suport.

Opció B.

La persona que s'examina haurà de fer una anàlisi cromàtica de la imatge 2, en un màxim de deu línies.

IDEES CLAU

Aquesta obra es compon d'un retrat policrom sobre un fons fosc monocrom. Una anàlisi cromàtica evidencia una paleta àmplia i policroma amb la presència puntual i concentrada dels colors primaris (groc, vermell i blau), alguns colors complementaris (lila i taronja) i un domini de colors terciaris amb diferents gammes de marró i matisos variats de blancs. Les temperatures cromàtiques són tendencialment baixes (gammes de colors càlids) en tota l'obra. Absència de colors purs i de colors brillants i poca presència de colors altament saturats.

Hi ha un fort contrast entre clars i obscurs, sobretot entre la figura i el fons, però també en la mateixa figura els contrastos són accentuats i de diferents valors tonals. Hi ha analogia cromàtica, sobretot entre la gamma de colors càlids i amb graus de saturació tendencialment baixos en tota l'obra.

El fons tendeix a negre profund, però amb matisos càlids.

El rostre i el vestit estan treballats amb transparències, és a dir, colors més foscos o més clars superposats a una base cromàtica de valor invers.

Proves d'accés a la Universitat 2023, convocatòria ordinària. Criteri específic d'avaluació

Tant la tipologia de colors emprats com la manera d'aplicar-los se situa dins d'una tendència clarament expressionista; és a dir, l'ús del llenguatge pictòric per transmetre un estat anímic.

L'aplicació del color amb pinzellades superposades distorsionen una base probablement més figurativa. L'execució de les pinzellades és dura, n'evidencien la direcció i l'impacte sobre la tela i marquen sovint un degradat cromàtic que va del clar al fosc.

(En tractar-se d'un autoretrat, ens permetria fer una interpretació de la intencionalitat creativa, que no forma part del que es demana en l'enunciat.)

Es valorarà l'ús de la terminologia adequada.

Es valorarà la qualitat de les argumentacions.

Exercici 2

[8 punts]

Consideracions generals:

Aquest és un exercici englobat dins el tema “El retrat. Interpretació i transformació”, i les imatges 1, 2 i 3 hi fan referència explícita.

L'objectiu de l'exercici és fer un dibuix que interpreti i deformi significativament el retrat fotogràfic de la imatge 3, per tal de fer referència al moviment artístic del surrealisme, del qual Salvador Dalí n'és un dels principals exponents.

La persona que s'examina ha de fer un dibuix en què aparegui la cara de Dalí reinterpretada/deformada en clau surrealista, però que el personatge sigui reconeixible. Així mateix, pot interpretar i modificar el fons i la vestimenta perquè aportin més expressivitat i analogia amb el personatge i amb el moviment artístic que representa.

També es pot crear un fons tridimensional com a context en què s'insereix la figura, però no és imprescindible.

La persona que s'examina ha de sintetitzar els aprenentatges del dibuix relacionats tant amb el coneixement de la representació de la figura humana com amb la capacitat d'interpretació d'una realitat i dels principis bàsics que caracteritzen el moviment surrealista. Els coneixements i habilitats requerits són els següents:

1. La memòria visual, ja que es demanen representacions de figura i d'elements contextuals que sens dubte figuren en l'arxiu iconogràfic personal.
2. Capacitat de representació, ja que es requereix versemblança dels elements representats i transformats.
3. Interpretació i imaginació, és a dir, intentar donar una resposta pròpia i original, resultat de la interpretació subjectiva dels referents indicats, en clau surrealista.
4. Domini tècnic en l'ús de la tècnica triada segons l'opció A o B.
5. Coneixements teòrics bàsics d'història de l'art i de domini cultural comú (surrealisme).

Proves d'accés a la Universitat 2023, convocatòria ordinària. Criteri específic d'avaluació

Es valoraran els aspectes següents:

- Les qualitats estètiques, interpretatives i expressives per les quals la persona que s'examina ha optat.
- La destresa en l'ús de la tècnica emprada i escollida lliurement.
- El risc de presentar solucions creatives dins del marc surrealista.

Esbossos [2 punts]:

En el primer esbós, la persona que s'examina ha d'estudiar la composició general del dibuix (pàgina 8 del quadern d'examen), mentre que en el segon ha de fer un esbós que analitzi un detall significatiu de la composició (pàgina 9 del quadern d'examen).

Aquestes intencionalitats han de ser ben evidents en els esbossos. No es puntuen els esbossos que no responguin a l'enunciat de la pregunta. L'esbós ha de servir per preparar realment el dibuix gran.

Es valoraran els aspectes següents:

- La utilització clara del dibuix com a base per definir i projectar una obra artística (dibuix de 42 x 29,7 cm) i com a mitjà de pensament visual.
- La destresa en l'ús del mitjà triat.

Treball de DIN A3 (42 x 29,7 cm). [6 punts]

Es valoraran els aspectes següents:

- La capacitat imaginativa de representació d'un retrat versemblant pel que fa al model original interpretat amb la intenció de participar en els conceptes del surrealisme.
- La creativitat en la interpretació dels elements que es demanen en l'enunciat.
- La competència gràfica per resoldre de manera adient la modalitat triada.
- Les aportacions imaginatives en la interpretació i en l'ambientació de la figura.
- El domini de la composició i de la superfície del dibuix.
- El bon tractament de la tècnica triada.
- Altres aspectes que la persona que corregeix pot considerar en funció del tipus particularitzat de dibuix que s'hagi fet.

Proves d'accés a la Universitat 2023, convocatòria ordinària. Criteri específic d'avaluació

La persona que s'examina té l'opció d'escollir la tècnica d'entre les anomenades tècniques seques i optar per una resposta monocroma (opció A) o en color (opció B). Per tant, es valorarà especialment l'ús correcte de la tècnica triada lliurement.

D'acord amb l'enunciat, la persona que corregeix pot agrupar els diferents aspectes a avaluar en quatre blocs genèrics:

- A. Coherència formal en la relació entre el retrat, el fons i els elements variats que poden aparèixer dins de l'estètica surrealista.

(Valoració orientativa: 1,5 punts)

- B. Tractament tècnic del dibuix. Bon ús del material triat.

(Valoració orientativa: 1,5 punts)

- C. Creativitat, imaginació i risc en les aportacions.

(Valoració orientativa: 1,5 punts)

- D. Composició (ocupació del pla gràfic, equilibri de zones, ordenació i estructura dels elements).

(Valoració orientativa: 1,5 punts)